

सन २०२५-२६ मध्ये “राज्यातील शेतक-यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” ही योजना राबविण्यास निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: शेअदौ-२०२५/प्र.क्र.९२(ई.क्र.११५४६१९) /३-अ,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२
दिनांक : १३ ऑक्टोबर, २०२५

वाचा -

- १) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२०७/प्र.क्र.१४५/३-अ, दि. ०६.०६.२००७
- २) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२०७/प्र.क्र.१४५/३-अ, दि. ०२.११.२००७
- ३) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२११/प्र.क्र.३८/३-अ, दि. ०९.०३.२०११
- ४) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२१२/प्र.क्र.१०१/३-अ, दि. १८.०७.२०१२
- ४) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णयक्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-३/उद्योग-४, दि.०१.१२.२०१६
- ५) आयुक्त (कृषि) यांचे पत्र जा.क्र.शेमा/शेपदौ/शा.मा.प्रस्ताव/१३५/२०२५, दि.०२.०६.२०२५
- ६) वित्त विभागाचे शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२५/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दि.७.४.२०२५
- ७) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. शेअदौ-२०२५/प्र.क्र.९२(ई.क्र.११५४६१९) /३-अ, दि.१६.६.२०२५

प्रस्तावना -

राज्यातील शेतकऱ्यांना विविध प्रगत देशातील विकसीत आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाची माहिती होण्यासाठी तसेच शेतमालाची निर्यात / कृषि मालाचे पणन व बाजारपेठेतील मागणी, कृषि माल प्रक्रिया याबरोबरच त्या देशांमध्ये उपयोगात येत असलेले अद्ययावत तंत्रज्ञान अवगत करून त्याचा वापर राज्यातील शेतकऱ्यांनी त्यांच्या शेतावर/शेतीमध्ये करण्यासाठी सहाय्य करणे, विविध देशांनी विकसीत शेती तंत्रज्ञान व अनुषंगिक बाबी यांची माहिती त्या देशातील शेतकऱ्यांशी प्रत्यक्ष चर्चा करून तसेच क्षेत्रीय भेटी, संबंधित संस्थांना भेटी इत्यादीद्वारे शेतकऱ्यांचे ज्ञान आणि क्षमता उंचावण्याकरीता कृषि विभागाकडून राज्यातील शेतकऱ्यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे आयोजित करण्यात येतात. तदनुसार सन २००४-२००५ पासून सदर योजना सुरु आहे.

संदर्भ क्र.७ येथील शासन निर्णयान्वये, सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात “राज्यातील शेतकऱ्यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” ही योजना राबविण्यासाठी रु.२००.०० लक्ष एवढ्या रकमेच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षाकरीता (२४०१ ४३६५) या लेखाशिर्षाखाली रु. २००.०० लाख इतका निधी अर्थसंकल्पित करण्यात आला आहे.

आयुक्त (कृषि) यांनी संदर्भ क्र. ५ येथील पत्रान्वये सन २०२५-२६ मध्ये “राज्यातील शेतकऱ्यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” ही योजना राबविण्यास रु.२००.०० लक्ष इतका निधी वितरीत करण्याचा प्रस्ताव सादर केला आहे.

त्यानुषंगाने सन २०२५-२६ मध्ये “राज्यातील शेतकऱ्यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” ही योजना राबविण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे -

शासन निर्णय :

सन २०२५-२६ मध्ये “राज्यातील शेतकऱ्यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” ही योजना राबविण्यासाठी रु. १२०.०० लक्ष (अक्षरी रुपये एक कोटी वीस लक्ष फक्त) इतका निधी आयुक्त (कृषि) यांना वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२) याप्रित्यर्थ होणारा खर्च सन २०२५-२६ मध्ये मंजूर झालेल्या अनुदानाखाली खालील लेखाशिर्षाखाली भागविण्यात यावा.

मागणी क्रमांक डी-३,

(१) (३९) शेतक-यांचे देशाबाहेरील अभ्यास दौरे (राज्य योजना) (कार्यक्रम)

३३-अर्थसहाय्य (२४०१ ४३६५)

३) शासनाने विहित केलेल्या तरतुदीनुसार सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्यात यावी व त्यानुषंगाने सदर योजना सन २०२५-२६ मध्ये राबविण्याकरिता मार्गदर्शक सुचना आयुक्त (कृषि) यांनी निर्गमित कराव्यात.

४) सदर योजना राबविण्याकरिता आयुक्त (कृषि) यांना नियंत्रण अधिकारी तसेच सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५) सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ अनौ.सं.क्र.३६२/२०२५/व्यय-१, दि.३०.०९.२०२५ अन्वये मिळालेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१०१३१६१०४४४१०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विशाल टेके)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा.मंत्री (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा.राज्यमंत्री(कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. अ.मु.स. (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे

५. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
६. सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
७. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
८. सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
९. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१०. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
११. महालेखापाल - १/२(लेखा परिक्षा)/(लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई /नागपूर
१२. वित्त विभाग (का.व्यय-१) (अर्थसंकल्प-१२)(अर्थोपाय), मंत्रालय, मुंबई.३२
१३. नियोजन विभाग, कार्यासन - १४१४, १४३१, मंत्रालय, मुंबई.३२
१४. कार्यासन अधिकारी, २-अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. निवड नस्ती (कार्यासन-३अ)